

5I

GÜDEK

Güvenlik Denetim Kontrol

BÖLÜM:

5- YÖNETİM SİSTEMLERİ

KONU:

5I- ÇALIŞMA HAYATINDA ETİK DAVRANIŞ

İçindekiler

ÇALIŞMA HAYATINDA ETİK DAVRANIŞ	2
“Etik” ile “ahlak” kavramları	2
Ahlakın Kaynakları	3
Genel Etik kuralları	3
Bireysel olarak kaçınılması gerekenler.....	4
Toplum yaşamında huzur ve mutluluk için,	4
Neden Etik?	5
Etik dalları	5
a) Meta-Etik	5
b) Normatif Etik	5
c) Uygulamalı Etik	5
Örnek uygulamalarla Etik kuralları	7
Etik Yönetimi	7
İtibar nasıl korunur	7
İş Etiği Kuralları	9
Etik kurallar içinde yaşama	9
Kişisel Etik	10
Faydacılık kuramı	10
Etik ve Hukuk	11
Etik kuralların yönetimi.....	11
Dörtlü öz denetim.....	11
Başlıca etik ilkeler	12

ÇALIŞMA HAYATINDA ETİK DAVRANIŞ

14.04.2010 da İstanbul Üniversitesi Avcılar yerleşkesi TIGİAT adına verdiğim eğitim notları

Etik veya ahlak felsefesi, doğru davranışlarda bulunmak, iyi bir insan olmak ve insani değerler hakkında düşünme pratiğidir.

Etik, Ahlâkla özdeş bir sözcük değildir. Etik ahlâk felsefesidir. Hareket ve araştırma alanı ahlâktır.

Ne pahasına olursa olsun kazanmanın prensip edinildiği dönemler yaşanırken

ETİK kavramı 1900 yıllarında ABD ortaya atıldığına çeşitli kaynaklarda görülmektedir.

TÜSİAD, 2001 yılında TÜSİAD İş Ahlakı İlkeleri yayınlanmıştır:

Dürüstlük, Hukuka Saygı, Çalışma Ortamı ve Çalışanlar arası, Siyasi Partilerle İlişkilerde Etik davranışlar beklentiler belirtilmiştir.

“Etik” ile “ahlak” kavramları

TDK’nın Türkçe Sözlüğüne göre (1998) Ahlak “bir toplum içinde kişilerin benimsedikleri, uymak zorunda bulundukları davranış biçim ve kuralları” ile “iyi nitelikler, güzel huylar” olarak tanımlanmaktadır.

Ahlâk, günlük yaşamda kişilerin dile getirdikleri düşüncelere, verdikleri yargılara veya ortaya koydukları eylemlere bakıldığında, “ahlak” kavramının kişilerin yetiştiği yöresel görgü ve değerlendirmelere göre hareket edildiği zaman ahlaklı bir davranış olarak görülebilir, bu davranışlar acaba etik mi? diye sorgulanabilir. Yeterince açık olmadığı görülür. Daha doğrusu “ahlak” kavramının içeriğine pek dikkat edilmediği veya üzerine düşünülmendiği; dolayısıyla kavramın içeriği konusunda açık bir bilgiye sahip olunmadığı görülür. Bu davranışlarda Neden, niçin ve nasıl sorularına bilimsel bir açıklık getirmek oldukça zordur.

Etik, öznellikten uzak, rasyonaliteye uygun bir biçimde doğru ve iyi davranışın nedenlerini açıklamaktadır. Ulusal ve uluslararası dürüstlük ve ahlaki yaklaşımdır. Her ülkenin her toplumun kendine özgü kuralları vardır. Esas olan, insan ahlâkının sorularına çözümler arar, doğru ve yanlış, erdem ve ahlâksızlık, adalet ve ceza gibi kavramlarını inceleyen bir dalıdır.

Ahlakın Kaynakları

- Bir kurallar sistemi olan ahlakın iki temel kaynağı vardır:
 1. **Din:** insanlara nasıl yaşaması gerektiği tanrı tarafından söylenir. Ödül ve ceza sistemi öte dünyaya veya yeniden dünyaya gelişle belirlenir.
 2. **Toplum sözleşmesi:** ümmet toplumlarından ulus toplumlarına geçen insanların ahlak kurallarını bir toplum sözleşmesine dayandırarak ortaya koymasidir. Burada ceza sistemi toplumdan uzaklaştırma şeklinde tezahür edecektir.

Tüm dünya üzerinde geçerli olan, dünya çapında etik kurallar da vardır. Her bir bireyin sorumluluklarını yerine getirmek ve topluma karşı duyarlı olması global etik içerisinde değerlendirilir. Her meslek kendi uygulama alanları için farklı etik davranış protokolleri yapmak durumundadır.

Kavramların birçok alanı bulunmaktadır. Ticaret Etiği, çalışma etiği, meslek etiği, mühendislik etiği, memurluk etiği vb. etik türleri, kavramın her birini, özel bir alanda kendi içinde değerlendirecek olursak,

Genel Etik kuralları

Genel olarak, yaşamın tüm alanlarında toplumun ortak kabulleri vardır. Bunlar özetle,

- a) Toplumsal Etik,
- b) Bireysel Etik,
- c) Gizlilik Etiği,
- d) Erişim Etiği,
- e) Meslek Etiği,
- f) Mühendislik Etiği,
- g) Hizmet Etiği,
- h) Memurluk Etiği,
- i) Medya Etiği,
- j) İş Etiği,
- k) Çalışma Etiği,
- l) Meslek Etiği,
- m) Ticaret Etiği,
- n) Bilimsel Etik,
- o) Eğitim Etiği,
- p) Yöneticilik Etiği, gibi

Toplumların birbirini anlamada, saygı ve anlayış içinde olmaları bu genel kurallara uymaları gerekmektedir.

Bu uymaya öncelikler kendi düşünce ve davranışlarımızla katılmalıyız, bu davranış, bireye kendine güven, çevresinden saygı ve toplumda onur kazandıracaktır. Bunun için aşağıda özet şeklinde sıralanan düşünce davranışlardan kaçınılması gerekir.

Bireysel olarak kaçınılması gerekenler

- a) İntihal,
- b) Uydurma bilgi verme,
- c) İşinde (görevinde) Özenli çalışmama,
- d) Daima birine bağımlı olarak hareket etme,
- e) Karşındakine saygılı olmama,
- f) Bilerek bilgileri çarpıtma,
- g) Bilgileri yazarken (kaynak) atıfta bulunmama,
- h) Akademik yetkilerle sahtekârlık,
- i) Öğretmenlik Etiğini uygulamama,
- j) Bilgisayarda toplumu yanlış yönlendirme,
- k) WhatsAap yazılarında hakaret, iftira gibi olumsuzluklarda bulunma,

Kişini toplumda olan saygınlığını yitirir ve zamanla toplumdan dışlanmasına neden olur. Bu da yaşamındaki mutluluklarının eksilmesi demektir.

Toplum yaşamında huzur ve mutluluk için,

Bir işletmede veya toplulukta huzurlu bir yaşam olması için herkes için eşit ve adil kuralların belirlenmesi, özel durumlarda yazılı kurallar hazırlanması uygulanması ve takip edilmesi gereklidir. Bu yapılmadığında o ortamda kaos doğar, huzursuzluk olur. Bunun için aşağıda özet olarak belirtilen konuların açıklığı kavuşturulması gerekir.

- a) İletişim sorunları belirli kurallar içinde halledilmeli,
- b) İşletme politikasında Etik kurallarının da belirtilmesi,
- c) Üretimde maliyeti indirme çabaları hem işletmeye hem de topluma yararlı olur,
- d) Rüşvet bir suç olduğu haysiyet kırıcı durumu açık ve net bir şekilde belirtilmelidir,
- e) Siyasi politikanın iş ve çalışma politikası ile karıştırılmamalıdır,
- f) Mobbing uygulama bir insanlık suçu olduğu açık ve net bir şekilde belirtilmelidir.
- g) Çevreyi koruma memleket ve dünya koruma sorumluluğu olduğu belirtilmelidir.
- h) Yöneticilerin, elemanların kendi varlık sebebi olduklarını açık bir şekilde belirtilmelidir,

Tıpkı ahlak kurallarının toplumdan topluma değişmesi gibi etik kuralların da kullanım alanlarına göre (disiplinlere göre) dünya çapında değişiklik gösteren özel kuralları vardır.

Neden Etik?

İtibarı tesis etmek ve Korumak, profesyonel iş yaşamında saygınlığımızı ve otoritemizi sağlamak, konulan kurallara uyma çerçevesinde Risk Yönetiminde doğru karar alabilmek, toplumdaki rolümüzü göstermek için Etik kuralların mevcudiyetine ihtiyacımız vardır.

Etik dalları

Etik, meta-etik, normatif etik veya uygulamalı etik gibi anlamlarını ele alan etik dalları vardır.

a) Meta-Etik

Meta-etik: Ahlaki durumların ve ahlaki değerlerin teorik açıdan anlamlarını ve tanımlarını ele alan etik dalıdır.

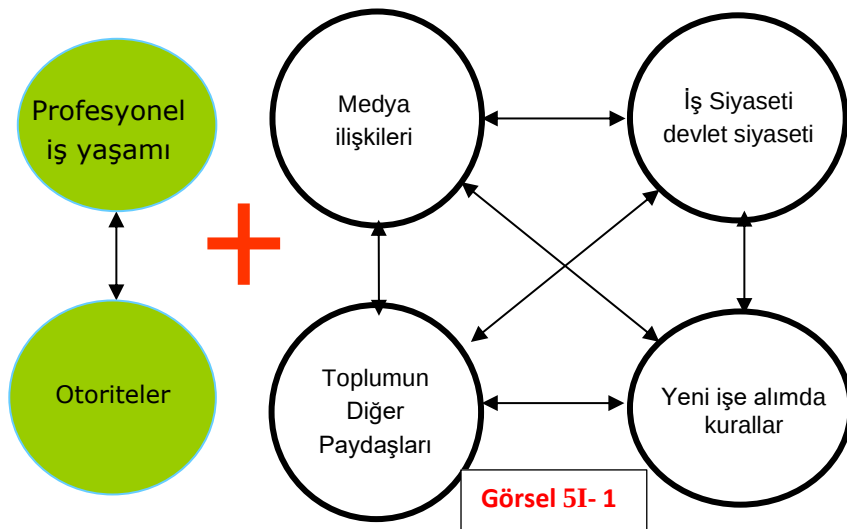
b) Normatif Etik

Normatif etik: Bir eylemin ahlaki açıdan değerlendirilmesini ele alan etik dalıdır.

c) Uygulamalı Etik

Uygulamalı etik: Belirli durumlarda ya da eylemlere maruz kaldığında bir insanın nasıl davranması gerektiğini ele alan etik dalıdır.

Bunların yanında, çalışma ortamı ve toplum yaşamında birbirine etki eden unsurlarını da bilmek gerekir, (**Görsel 5I- 1**) de görüldüğü gibi profesyonel iş yaşamında etik kurallara bağlı iş otoritesi vardır.

Bu otorite etik kurallara dayalı belirlenen yazılı disiplin içinde olmalıdır. Bu duruma etki eden Medya, siyaset, toplum diğer paydaşları ve işe yeni alınan elemanlar politikaları vardır. Bunların birbirleri ile ilişkileri ve etkileri vardır, bunla hepsi etik felsefe kuralları içinde olursa kaos oluşmaz.

Yukarıda belirtildiği gibi birçok etik kuralları vardır, bunlardan en çok karşımıza çıkacak olan iki etik kuralını biraz açalım.

Meslek etiği nedir?

Meslek etiği, uygulamalı etiğin bir alt branşıdır ve bir iş ortamında gelişen etik ya da ahlaki problemlerin etik kurallarını araştırır. Örneğin medikal etik, mühendislik etiği gibi dalları vardır. Meslek etiği tüm iş dallarını kapsamaktadır ve hem çalışanlar hem de tüm organizasyon ile ilgili sorunlar ele alınır.

Bilişim etiği nedir?

Bilişim etiği, meslek etiğinin bir alt dalıdır ve bilgisayar dünyası içindeki kişilerin, kurumların ve organizasyonların davranışlarını ele alır. Bilişim etiğinin ele aldığı konuların içerisinde hackerlik, internet lisansları, telif hakları, dosya paylaşımları, adil kullanım kotası vb. konular bulunmaktadır.

Öğretmen meslekte, öğrencilerine, çalışma arkadaşlarına, velilerine, yöneticilerine ve tüm topluma karşı dürüst, saygılı, adil, eşit, tarafsız, sorumlu ve sevgi dolu olmak orundadır”

Tıp camiasında, deontoloji, Hipokrat yemini sağlık camiasının olmazsa olmazıdır.

Avukat, müvekkilden talep gelse ve masraflar karşılansa dahi, eğer işin haksız ve yolsuz olduğunu biliyorsa işi ret zorunluluğundadır.

Firmalar, Bir firmanın etik olabilmesi için en önemli bulunan ilk üç özellik Çalma, hırsızlık veya sahtekarlık/dolandırıcılık yapma, Çalışanlara değer verme ve Ödeme yükümlülüklerini zamanında yapmasıdır. “Müşterilere değer vermesi” özelliğinin ancak dördüncü sırada yer bulabilmesidir.

Dürüstlük, Hukuka Saygı, Çalışma Ortamı ve Çalışanlara karşı dürüst, Siyasi Partilerle İlişkilerde dürüst olma, gizli bilgi elde etme ve kullanma ve saklama olmamalıdır. İş Etiği Kuralları içinde Kurumsal olmak, Durumsal olmamak, Tedarikçi ve kendi tedarikçileri faaliyet gösterdikleri ülkelerin yürürlükte bulunan kanun ve kurallarına uymalıdır. İş Etiği Kurallarının gereklilikleri hakkında, çalışanlarını ve tedarikçilerini bilgilendirmek sorumluluğundadır

Tedarikçi çalışanlarının ücretleri, kâr ve fazla mesai de dahil olmak üzere yürürlükteki kanun ve düzenlemelerde belirtilen seviyeye eşit ya da bunun üzerinde olmalıdır

Örnek uygulamalarla Etik kuralları

TÜSİAD özetle

Serbest rekabet düzeninin işletilmesi, iş yaşamında “güvenin” yerleşik hale gelmesi ve etiğe aykırı davranışların önlenmesi adına ETİK ilkeler ve kurallar geliştirilmeli, İlkeler, Üretimden tanıtıma, satıştan satış sonrası işlemlere kadar çok geniş bir yelpazeyi kapsamalı ve üyeler için temel standartlar getirmelidir. Dürüstlük, Hukuka Saygı, Çalışma Ortamı ve Çalışanlar, Siyasi Partilerle İlişkiler, Bilgi Elde Etme, Kullanma ve Saklama ve Çevre göz ardı edilmemelidir. Der.

ARÇELİK özetle

Küresel dünya koşulları ve tüketici beklentileri dahilinde, faaliyetlerini sosyal sorumluluk ve çevre bilinci ile çalışan haklarına saygı,

Tedarikçilerin benzer sorumluluk bilincine sahip şekilde faaliyet göstermelerini beklemesi.

Tedarikçilerin faaliyetlerinin de göz önünde bulundurulması, Kendi tedarik zincirlerinin yaygınlaştırmalarının beklenmesi

Kanunlar ve düzenlemeler, İletişim, Zorla çalıştırma, Çocuk işgücü, Taciz, Tazminat, Çalışma saatleri, Fark gözetmeme, Sağlık ve güvenlik, Birlik Kurma ve toplu pazarlık özgürlüğü kanun ve yönetmeliklerle düzenlenmiştir.

Etik Yönetimi

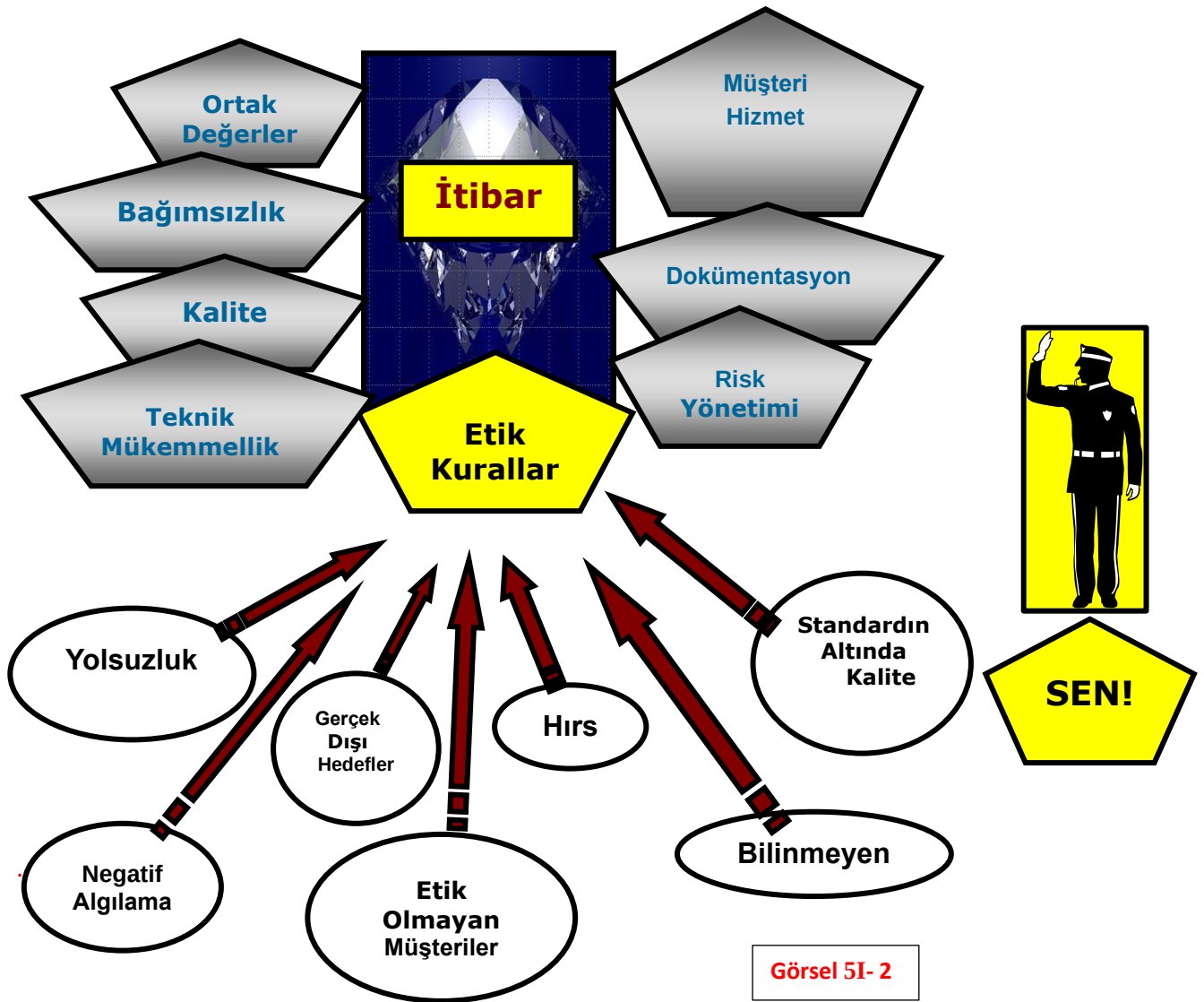
Kurumsal etik yapı, süreç ve kültür oluşturulması, Liderlik, Etik Kod ve Davranış Kuralları, Etik Komitesi, Departman (Birim) Etik Sorumlusu, Etik Görevlileri, Ombudsman veya dışarıdan danışman, Etik Hattı ve Sorun Bildirme Sistemleri, Etik Eğitimi, İnsan Kaynakları Yönetimi, Strateji, Sosyal Performans ve Etik Denetimi, Liderlik ve Kurum Kültürü gibi birimler kurularak etik felsefesinin yaygınlaşması ve uygulamalarda Etik kuralların kontrol, uyarmalar yapılmalıdır.

İtibar nasıl korunur

Kişinin, kuruluşun ve firmanın itibarı çok önemlidir, bunun korunması, yükseltilmesi için aşağıda (**Görsel 5I-2**) de verilen bilgilerden ortak değerler belirlenmeli, kendi yeteneklerine

göre bağımsız çalışma, üretilen ürün veya hizmetin kalitesi yüksekliği, tüm teknik bilgiler kullanarak mükemmel (kaliteli) üretim, Müşteri veya departman için hizmet üretme, yapılan bütün üretim ve işlemlerin bilgilerini dokümente edip belirli sistemler içinde saklama, bütün bu çalışmalar içinde oluşabilecek tehlikeleri de bulup kök nedenlerine inme ve önlem alma alınan önlemleri dikkatlice koruma ve kollama yapılmalıdır.

İTİBARI TESİS ETMEK VE KORUMAK

Buna karşın kişinin firmanın İtibarını sarsacak, zedeleyecek unsurlar olan, yolsuzluklara göz yumma, gerçek dışı hedefle kazanma hırsına kapılıp standartlar altında üretim yapmaya yönelme, olay ve davranışları hep negatif algılayarak karşı iyi fikirleri dinlememe, etik davranmaya insanlar ve işletmelerle birlikte olma ve hesaplanmamış değerlendirilmemiş

bilinmeyen uygulamalara girme gibi İTİBARI zedeleyecek, sarsacak veya yok edecek davranış ve olaylar ancak ETİK kuralları sıkı sıkıya uygulayarak korunulur ve kaçınılabılır. Bunları önleyecek ETİK kurallara inanç ve bağlılıktır.

ETİK, Profesyonel iş yaşamında bakıldığında,

Önceden,

- 1) Devlet kanunu ile,
- 2) İşveren otoritesi ile yürütürdü,

Bugün bunlara ek olarak,

- 3) Medya,
- 4) Toplum,
- 5) Siyaset,
- 6) İş alımlar eklenmiştir.

İş Etiği Kuralları

Etiğin Kurumsallaşması

- 1) Üst yönetimin etik yönetimini plânlaması ve strateji oluşturması,
- 2) Etik kodların hazırlanması,
- 3) Etik kodun uygulanması,
- 4) Etik kurul ve görevlileri Geri Bildirim yapmaları,
- 5) Etik eğitimin verilmesi,
- 6) İK uygulamalarında etik kodlara dikkat edilmesi,
- 7) İşletmenin karar ve uygulamalarının kayda alınması,
- 8) Etik denetim ve değerlendirme yapılması ve raporlanması,

Etik kurallar içinde yaşama

Kişisel Etik, İnsanların ve kuruluşların eylemlerinin toplumsal hayata zarar vermesini önlemeye yönelik kurulan sistemlerdir.

- 1) “Nasıl yaşamamız gerekir?” sorusuna yanıt arayan bir felsefe disiplindir.
- 2) Etik kavramı Yunanca “ethos” sözcüğünden gelmekte, karakter ve alışkanlık anlamlarını içermektedir.

- 3) Ayrıca, günümüzde birçok etik ilke, ülkelerin mevzuatına ve işletmelerin etik davranış kodlarına geçirilerek yazılı hale dönüştürülmüş, yaptırımlara bağlanmıştır.
- 4) Buna karşılık bazı etik ve ahlak kuralları yazılı olmayıp, ihlal edilmesi halinde toplumun “ayıplaması”, “kınaması”, hatta “dışlaması” gibi sosyal müeyyideler içermektedir.
- 5) Ahlak kurallarının yazılı olmaması, yazılı olanlardan daha az etkili olduğu anlamına gelmemektedir.

Ancak, ahlak ve etik kavramları akademik çevre dışında çoğu kez birbirlerinin yerine kullanılmaktadır. Ahlaki ya da etik kurallar ortak yaşamı mümkün kılmaktadır.

Bir toplumdaki diğerine çok büyük değişiklik göstermeyen temel ve üst etik değerlerin ve ilkelerin aşağıdaki başlıklarda toplanması mümkündür:

- a) Adalet (hakça davranma)
- b) Doğruluk- Dürüstlük (içi dışı bir olma, “hilesiz olma”)
- c) Tarafsızlık (nesnel davranma, liyakati esas alma)
- d) Sorumluluk (bencillik ve kişisel çıkarlardan uzak olma, sorumlu davranma)

Kişisel Etik

Kişilerin düşündükleri, söyledikleri ve yaptıkları çalışmalarda öz denetimi yapmaları ve kendilerini kontrol etmeleri gerekir.

- a) Adil olmak
- b) Doğruyu söylemek
- c) Açık olmak
- d) Tutarlı olmak
- e) Kişisel bütünlük göstermek

Faydacılık kuramı

Bir eylem kendi başına iyi ya da kötü değildir; o eylemi iyi ya da kötü yapan eylemin sonuçlarıdır. Eğer eylem sonuçta yarar sağlıyor ise “iyidir”, “bazen acı olur. Faydacı yaklaşım bir eylemin etikliğini sonuçlarına göre değerlendirirken, deontolojik¹ yaklaşım

¹ **Deontoloji**, bir mesleği uygularken, uyulması gereken ahlaki değer ve etik kuralları inceleyen normatif etik teorisidir.

eylemin kendisi üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bazı yanlış uygulamalara da dikkat etmek gerekir. Örneğin,

Bir firmanın işçi çıkarmaması sonucunda iflas etmesi söz konusu olduğunda, çok sayıda ortak zarar görecektir ve ileride işsiz sayısı daha da artacak ise “eylem faydacılık” açısından işçi çıkarmak normal görülür.

Etik ve Hukuk

Hukuk da etik gibi toplumsal yaşamı mümkün kılan kurallar dizisidir. Yasaya aykırı davranmak “suç” olur ve suç işleyen devlet tarafından “cezalandırılır”. Bu yeterli değildir toplumun da yargıları ve davranışları vardır. Kişi etik davranmaması halinde çevresi ve toplum tarafından dışlanır,

Etik kuralların yönetimi

Etik kurallarının yönetimi için sistem kurulmalı takip edenler, denetleyenler ve kaydını tutup değerlendirip grafiklerle iş güvenliği kurullarında tartışılmalıdır. Bunun için,

- İşletme için Etik kodların yazılması,
- Sorumlu bir liderin bulunması,
- Sistemde herkese eşit uzaklıkta davranılması,
- En az yılda bir Periyodik eğitim verilmesi ve sınav yapılması,
- Yaşanan olaylar üzerin davranış önerileri alınması,
- Kuralın ihlalinde haber verilecek kişinin belirlenmesi,
- Haber veren kişinin korunması,
- Yapılan gözlem ve denetimleri kayda alınması,
- Etik davranmamaya devam eden kişi için hukuki kuralların işletilmesi,

Dörtlü öz denetim

Düşündüklerin, söylediklerin ve yaptıkların

Gerçeğe uygun mu?

İlgililerin tümü için adil mi?

İyi niyet ve karşılıklı anlaşma doğuracak mı?

İlgililerin hepsi için yararlı mı?

Tüm Resmi ve Profesyonel iş yaşamında etik kurallara göre hareket edilmesi çalışma yaşamına bir disiplin getirmiştir. (Devlette ise insan hakları Anayasa ile düzenlenmiştir.)

Eğitmenler mesleğini icra ederken, kendisiyle öğrenciler arasına ahlaki kurallar koyarak tüm topluma ve öğrencilere karşı dürüst saygılı adil eşit tarafsız sorumlu ve sevgi dolu olarak güvenilir bilgiler vermek, öğrencilerin düşünce ve görüşlerini tartışıp, bilgisi çerçevesinde aydınlatıcı olması, deneyimleri sonucu ile bilgilendirme ve yol gösterme **etik bir davranış** gereğidir.

Öğrenciler, eğitim, yaşam boyu süren “etik bir şekilde kendini tanıma sürecidir Sorgulayıcı olarak düşüncelerini saygı çerçevesinde tartışırken sorumlu olma ve sorumluluk alma bilincinden uzaklaşmaması yine bir **etik davranıştır**.

19. YY Amerika’da kanunun gücünden ziyade, gücün kanunlarının geçtiği, ne pahasına olursa olsun kazanmanın prensip edinildiği dönemlerde ETİK kavramı 1900 yıllarında ABD ortaya atılmıştır. Bu durum bugün maalesef üzücüdür ama, Türkiye’de de görülmektedir

TÜSİAD Serbest rekabet düzeninin işletilmesi, iş yaşamında “güvenin” yerleşik hale gelmesi ve etiğe aykırı davranışların önlenmesi adına ETİK ilkeler ve kurallar geliştirilmelidir der.

Başlıca etik ilkeler

- 1) **Adalet:** Genel olarak adalet, eşitlere eşit davranmayı içerir. Adalet kavramı hak dağıtıcı adalet ve düzeltilici adalet olmak üzere ikiye ayrılır. Adaletsizliğin ya da eşitsizliğin ortadan kaldırılmasını içeren adalet, düzeltilici adalettir.
- 2) **Eşitlik:** dürüstlük ve adalet kavramları ile bütünleşmiş bir kavramdır. “Temel Bireysel Eşitlik”, “Kısmi Eşitlik” ve “Bloklerin Eşitliği” olarak ayrılır.
 - a. **Temel bireysel eşitlik:** Toplumdaki tüm vatandaşların, tüm eşitlere eşit davranmayı içeren eşitlik anlayışıdır,
 - b. **Kısmi eşitlik:** toplumdaki farklı gruplara, gelir düzeylerinin farklı olması nedeni ile farklı vergi ödemeleri, eşitlik sağlamak için farklı davranılmasını gibi bir anlayışa dayanır.
 - c. **Bloklerin eşitliği:** Kadın- erkek, genç yaşlı gibi doğal blokların eşitlenmesine dayanır.
- 3) **Dürüstlük ve Doğruluk:**

Dürüstlük, doğruluğu içerir, iki farklı bir kavramdır.

 - a. **Doğruluk** gerçeği söylemek, yani *sözlerimizi gerçeğe uydurmaktır*.
 - b. **Dürüstlük** ise, *gerçeği sözlerimize uydurmak*, yani sözümüze bağlı kalmak ve beklentileri gerçekleştirmektir.
- 4) **Tarafsızlık:** Tarafsızlık ya da nesnellik, insanın bireyleri ya da nesneleri oldukları gibi görebilmesi ve bu görüntüyü bireyin kendi istek ve korkuları ile oluşturduğu görüntüden ayırabilmesidir.
- 5) **Sorumluluk:** belirli bir görevin istenilen nitelik ve nicelikte yerine getirmesidir, genellikle iki tür sorumluluk vardır.

- a) **Sorumlu olma**, Üstlere hesap vermeyi içeren bir durumdur,
- b) **Sorumluluk alma**, bir işi yapmayı üstlenmek anlamına gelir,
- 6) **İnsan Hakları**: insanın insan olma özelliği nedeniyle sahip olduğu; dokunulmaz, devredilmez ve vazgeçilmez nitelikte, kişiliğe bağlı haklardır ve bireylerin bu haklarına saygılı olmak, bir görevlinin mesleki değerleri arasında öncelikle yer alması gereken unsurdur.
- 7) **Hümanizm**: insan varlığının insani erdemlerce biçimlendirilmesi, insancılık çabası; insanın insancıl bir biçimde eğitilmesi ve öğretisi; İnsanların yetişme ve gelişme yeteneği, insanın erdemleriyle, insan toplumunun gelişmesine ve insan soyunun daha da yetkinleşmesine ve özgürleşmesine yönelik düşünce ve çabaların bütünüdür.
- 8) **Bağlılık**: Personelin, firma, kurum, dernek gibi üyeliklerini sürdürmeleri ve bulunduğu kurumun ortamı ve etik beklentilerini karşıladığı için kurumda kalmak istemeleri olarak tanımlanabilir.
- 9) **Hukukun Üstünlüğü**: Devletlerin, hukukun üstünlüğü ilkesini yaşama geçirilmesi, hukuk düzeninin toplumda egemen kılınması, hukuk üzerinde politik baskı olmaması, yasaların kişilere göre çifte standartlı olarak uygulanmaması, suçlunun kısa sürede yakalanıp cezalandırılması, yargısız uygulama yapılmaması, yetkili kişi ve kuruluşların yasalara saygılı olması; Bireye ve topluma, güven, huzur, mutlu ve rahat yaşam sağlar.
- 10) **Sevgi**: insanın kendisiyle ve başkalarıyla ilişki kurmasında, saygı, huzur ve mutluluk duyması sonucu gösterdiği davranıştır.
- 11) **Hoşgörü**: “katlanmak”, “tahammül etmek”, “dayanmak”, “sabır” şeklinde “tolerans” kavramının karşılığıdır. İnsanların birbirlerinden farklı duygu, düşünce, davranış, tutum ve eylem biçimleri olduğunu kabul etmek ve buna göre davranmaktır. İnsanın karşısındaki insanla etkileşirken, onunla eş duyum (empathy) içinde olması, etkileşim konusunda onun algılarını tanımaya çalışmasıdır.
- 12) **Saygı**: birçok kişinin bildiği ve beklediği gibi korkmak, çekinmek değil insanları olduğu gibi görebilme yetisini ve onu özgün bireyselliği içinde fark edebilmeyi anlatır.
- 13) **Hizmet Standartlarının Yükseltilmesi**: çalışanlara sunulan hizmetlerin kalitesini yükseltmek ve yerinde, zamanında etkili hizmet sunabilmek olmalıdır, işlerin en iyi biçimde nasıl yapılabileceği konusunda yaratıcı bir yaklaşım içinde olmak da gerekir. (Çalışanlarınıza bu saygının oluşması için yardımcı olunmalı)
- 14) **Açıklık**: doğruları belirli saygı çerçevesinde çekinmeden söylemektir. Karşılıklı görüşmelerde açık, şeffaf bir şekilde olayları anlatmak etik bir davranıştır. (Bu davranış insanı rasyonelliğe götürür) karşınızdaki da bunu beklediğinizi belirtin.

15)**Hak ve özgürlükler:** Özgürlük kavramı, bireyin bir şeyi yapma ya da yapmama serbestliğidir. (Özgürlük, etik çerçevede karşınızdaki kişinin özgürlüğünün başladığı yerde bittiği sınırdır) Hak kavramı ise, özgürlükten daha geniş bir anlam taşır yalnızca serbest olmayı değil, devletten ya da toplumdan bazı istemlerde bulunmayı da içerir.

BAZI ETİK DIŞI DAVRANIŞLAR

Ayrımcılık,
Kayırma,
Rüşvet,
Psikolojik yıldırma (Mobbing),
İhmal,
Sömürü (istismar),
Bencillik,
Yolsuzluk,
Hakaret ve Küfür,
Bedensel ve Cinsel Taciz,
Görev ve Yetkinin Kötüye Kullanımı,
Dedikodu,
Zimmet,

Her meslek kendi uygulama alanları için farklı etik davranış protokolleri yapmak durumundadır. Örneğin,

Eğitim verirken, dinleyicilere, çalışma arkadaşlarına, tüm topluma karşı dürüst, saygılı, adil, eşit, tarafsız, sorumlu ve sevgi dolu olmak gerekir.

Tıp camiasında, deontoloji, Hipokrat yemini sağlık camiasının olmazsa olmazıdır.

Avukat müvekkilden talep gelse ve masraflar karşılanırsa dahi, eğer haksız ve hukuksuz olduğu görülüyor ve herhangi bir hukuk kuralına uymuyorsa (yolsuzluk olduğunu) biliniyor veya bilmesi gerekiyorsa işi retetmek zorunluluğunda olmalıdır.

İSG, İŞ ETİĞİNDE GÖREVLERİ

- Çalışanların sağlığını korumak,
- Çalışma ortam tehlikeleri için çalışanların bilinçlerini geliştirmek,
- Çalışanların yeterliliklerine göre işin uyarlanması etik kurallara dikkat etmek,

- d) Etik kurallar içinde çalışma ortamı ve davranışın benimsetilmesi,
- e) İSG sistemi içinde, teknik, tıbbi, sosyal ve yasal alanlarda “etik” disiplin kuralları içinde işyeri hekimleri, İGU hemşireleri, ergonomi, rehabilitasyon, kaza önleme, çalışma ortamını geliştirilmesinde etkin olmalıdır.
- f) Diğer birçok meslek sahipleri, örneğin avukatlar, mimarlar, imalatçılar, tasarımcılar, iş analistleri, iş organizasyonu uzmanları, çalışma ortamının ve çalışma koşullarının geliştirilmesine ilişkin olarak “Etik” davranma konusunda önemli bir rolleri olmalıdır.
- g) “İşverenler” uğraş alanındaki çalışanlarına karşı yasal sorumluluk, taahhütleri yanında “etik” kurallara uymak durumundadırlar.
- h) Genel olarak yükümlülükler ve sorumluluklar yasal düzenlemelerle belirlenir ve her işveren kendi işindeki çalışanlarına sağlık ve güvenliğin sağlaması yanında “etik” davranması da sorumluluğu içindedir.
- i) Bu durum, iş sağlığı profesyonellerinin etik kuralları ve profesyonel tavırları standartlar içinde uymak zorunluluğu vardır.

İSG TEMEL ETİK İLKELERİ

İş sağlığı profesyonelleri için Etik Kuralların temel aldığı ilke ve değerler,

- 1) İş sağlığı uygulaması en yüksek profesyonel standartlara ve etik ilkelere göre gerçekleştirilmelidir.
- 2) Profesyonel davranış, dürüstlük, tarafsızlık, sağlık verilerinin gizliliğini korurken, görevlerini yerine getirirken de profesyonel bağımsızlığı talep etmelidirler.
- 3) Kişisel çıkarlar, din, dil, ırk, siyasi duruş ve cinsel kimlik, küçük düşürme davranış ve düşünceler olmamalıdır.
- 4) İGU her fırsatta İSG güvenlik gereçlerinin seçimi ve tasarımında,
 - a. Uygun yöntem, işlem ve güvenli iş uygulama şartının sağlanması,
 - b. Gerecin kullanılma şartları ve bilgilerinin verilmesini sağlaması,
 - c. Deneyimden gelen bilginin çalışana aktarılması,